



1

## VEENKOLONIALE MUSEA

Een bezoek aan het Veenkoloniaal Museum Veendam brengt je terug naar de 19e eeuw, toen de Veenkolonië dienden als de bakermat van de Groninger kustvaart en landbouwindustrie. Naast een vaste tentoonstelling organiseert het museum jaarlijks diverse wissel-tentoonstellingen. Ook het Museum Kapiteinshuis in Nieuwe Pekela vertelt het verhaal van de bewoners van de Groninger Veenkolonië



VEENKOLONIAAL MUSEUM VEENDAM

# GESCHIEDENIS VOOR HET OPRAPEN

Een eindeloze horizon, lege vlaktes, kilometerslange lintdorpen en een fijnmazig netwerk aan kanalen. Dit zijn de Groninger Veenkolonië, een uniek gebied in de provincie.

In de loop der eeuwen met de hand opgebouwd door de turfwinning uit het veen. Daarna gegroeid door wereldwijde zeevaart, handel, landbouw en industrie.

Pioniers uit alle windstreken kwamen hier vanaf de 16e eeuw naartoe voor turf en droegen bij aan de ontwikkeling van dit gebied.

De vele historische huizen, boerderijen en industrieel erfgoed zijn onaangestast en vaak nog volop in gebruik. Het is het levende bewijs van de Gouden Eeuw, maar ook van de succesvolle veenkolonisten in de eeuwen ervoor en erna.

2

## OP ZOEK NAAR AVONTUUR? VOLG DAN HET MAMMOETPAD

Ga op avontuur in de Veenkolonië! Naast de Heemtuin, een mooie natuurlijk aangelegde tuin in Muntendam, vind je in natuurgebied Tussen de Venen het Mammoetpad. Hier kun je vlotvaren, over boomstammetjes en touwbruggen klauteren en de prachtigste libellen vinden. Ook leuk: kamperen bij de Heemtuin, glamping met uitzicht op de natuur.



MAMMOETPAD



ONTDEK DE VEENKOLONIËN

3

## NATUUR VAN DE VEENKOLONIËN

In de verte turen en de zon zien opkomen. In de Veenkolonië vergaap je je aan de schitterende weidse vergezichten. De Veenkolonië kenmerken zich door veel groen, rust en ruimte. Dat geldt vooral in het buitengebied, maar ook in Veendam, dat niet voor niets 'Parkstad' wordt genoemd. Op loopafstand van het centrum van Veendam ligt het recreatiegebied Borgerswold. De typische witgeschilderde ophaalbruggetjes zorgen voor een bijzondere sfeer in dit parkachtige landschap.



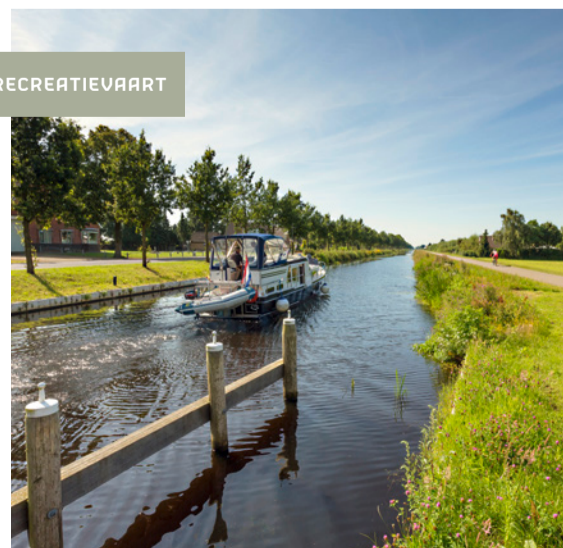
STRAND BORGERSWOLD

4

## GELIEFDE PLEKJES IN DE NATUUR

Naast Parkstad Veendam en recreatiegebied Borgerswold kun je bij De Wiede terecht voor een wandeling in de natuur. De Wiede is een oud stukje beekgebied en ligt net buiten Veendam, tussen Veendam en Muntendam. Niet ver van De Wiede ligt het Oude Ae-park, vernoemd naar de middeleeuwse veenrivier de Oude Ae. Een verborgen juweeltje is het Boerenbos De Lange. Dit jonge bos is in 1996 geplant. Het is een geliefd plekje van zowel de inwoners als van reeën.

RECREATIEVAART



6

## BIJZONDERE AANLEGPLAATSEN

Er zijn mooie aanlegplaatsen rond Veendam, Zuidbroek en de Pekela's. Zo is de laatste historische sluiswinkel bij Bareveld een bezoekje waard en als je aanlegt in Veendam is een korte wandeling naar de begraafplaats van de Grote Kerk een aanrader. Hier zijn tientallen historische grafzuilen van plaatselijke kapiteins te bewonderen. De sluiswachterwoning met schutsluis in Nieuwe Pekela is ook bijzonder vanwege de sierlijke dakrand en fleurige bogen van rode en gele stenen. In Kiel-Windeweer tref je 8 km beschermd dorpsgezicht, terwijl het Zuidlaardermeer je bijzondere flora en fauna voorschotelt zoals de otter en zeearend.

5

## VAAR DOOR DE VEENKOLONIËN

Vanaf het water komt de rijkdom van de Veenkolonië nog meer tot zijn recht. Leg je bootje aan in het centrum van Veendam of bij de ligplaatsen in het Zuidlaardermeer, Wildervank, de Pekela's en Kiel-Windeweer. Tientallen ophaalbruggetjes worden bediend door de vriendelijke brugwachters. Via routesingroningen.nl en tasmanroutes.nl vind je verschillende vaarroutes door de Veenkolonië. Je kunt de omgeving ook uitgebreid ontdekken: er zijn goede vaarverbindingen met bijvoorbeeld het Zuidlaardermeer en Duitsland.



KANOËN EN SUPPEN

7

## VEENJAGERSPAD IN VEENDAM

Met het hele gezin op avontuur op het Veenjagerspad in Veendam! De beleef- en beweegroutes zijn niet zomaar wandelroutes; ze bieden uitdaging voor jong en oud. Zo kunnen de kids onderweg spelen en klauteren op toestellen en kan de sportieve bezoeker diverse apparaten uitproberen om oefeningen mee te doen. Lekker ontdekken en bewegen in de buitenlucht.



VEENJAGERSPAD

7

## VEENJAGERSPAD IN VEENDAM

Met het hele gezin op avontuur op het Veenjagerspad in Veendam! De beleef- en beweegroutes zijn niet zomaar wandelroutes; ze bieden uitdaging voor jong en oud. Zo kunnen de kids onderweg spelen en klauteren op toestellen en kan de sportieve bezoeker diverse apparaten uitproberen om oefeningen mee te doen. Lekker ontdekken en bewegen in de buitenlucht.

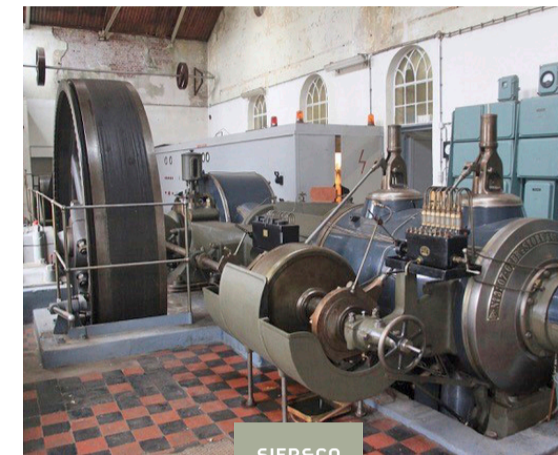


VEENJAGERSPAD

9

## DUIZEND JAAR ENERGIELEVERANCIER

In de middeleeuwen werd in de Veenkolonië turf ontdekt. Als dit in de 20e eeuw is vervangen door steenkool en elektriciteit, dient het gas zich aan. In 1959 wordt in de Veenkolonië de gasbel ontdekt die Nederland rijk maakt. Inmiddels vindt er een derde energietransitie plaats met de komst van grote windmolenparken en zonneparken. Als alternatief ontstaan er veel kleine particuliere windmolens, met groene paal en houten wieken.



SIEP&CO

10

## VROUWENPOWER IN DE VEENKOLONIËN

Aan stoere vrouwen geen gebrek in de Veenkolonië. Al in de 19e eeuw stonden 'kapiteinskes', vrouwelijke kapiteinen, aan het roer van hun vrachtschip en gaven leiding aan de bemanning. De bekendste Nederlandse feministe en vrouwenarts Aletta Jacobs (1854-1929) werd geboren in het vooruitstrevende Sappemeer. Ze ging als eerste vrouw van Nederland naar de universiteit en werd de eerste vrouwelijke arts. Daarnaast streed ze voor het vrouwenkiesrecht. In Sappemeer kun je de route 'In de voetsporen van Aletta Jacobs' wandelen, langs de plek van haar geboortehuis, school en tal van andere mooie gebouwen.



ALETTA JACOBS

11

## PELGRIMEREN IN DE VEENKOLONIËN

Groningen is een echte wandelprovincie. Via routesingroningen.nl bepaal je zelf je route en het aantal kilometers dat je wilt wandelen. Dat kan in twee richtingen van knooppunt naar knooppunt. Maar je kunt ook kiezen voor een van de vele themaroutes vol verhalen en bezienswaardigheden. Zoals bijvoorbeeld de pelgrimroutes in de Veenkolonië. De provincie Groningen heeft maar liefst honderddertig middeleeuwse kerken: perfecte plekken om tot rust te komen.



BORSTELFABRIEK



MOLEN DE ZWALUW

12

## SPOREN VAN EEN RIJK VERLEDEN

In het begin van de 20e eeuw bruisde het van de kunstenaarsgroepen, zoals De Ploeg. Door contact tussen Amsterdamse en Groninger kunstenaars werden Groninger architecten ook beïnvloed. Er loopt een spoor van de architectuurstijl de Amsterdamse School door de Pekela's. Zoals het woonhuis aan de A. Reijnderstraat 104 in Oude Pekela, ook wel 'de koekoeksklok' genoemd. Een ander spoor uit het verleden is de korenmolen aan het Pekelderdiep in Nieuwe Pekela, een van de weinige overgebleven ronde stenen molens in Noord-Nederland.

# WELKOM IN DE VEEN KOLONIËN

52° 59' 47.4" N 6° 56' 8.3" E



## COLOFON

**Ontwerp** Studio Anne-Marijn  
**Opmaak en druk** MarneVeenstra  
**Tekst** ZO! Groningen en Ontdek Midden-Groningen  
**Fotografie** Stella Dekker, Sebastiaan Rodenhuis, Siep&Co en Marketing Groningen  
**Verantwoording** Alle gegevens zijn met grote zorgvuldigheid verzameld en verwerkt. ZO! Groningen en Ontdek Midden-Groningen kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele onjuistheden.

**Contact**  
Heb je vragen? Mail dan met info@zogroningen.nl of info@ontdekmiddengroningen.nl

**Volg ons op**  
visiteveenkolonien.nl  
facebook.com/mooiveenkolonien  
instagram @mooiveenkolonien  
visitgroningen.nl/midden-groningen  
facebook.com/ontdekmiddengroningen

Dit is een uitgave van ZO! Groningen en Ontdek Midden-Groningen  
© Maart 2024

## BEZOEK DE VEEN KOLONIËN

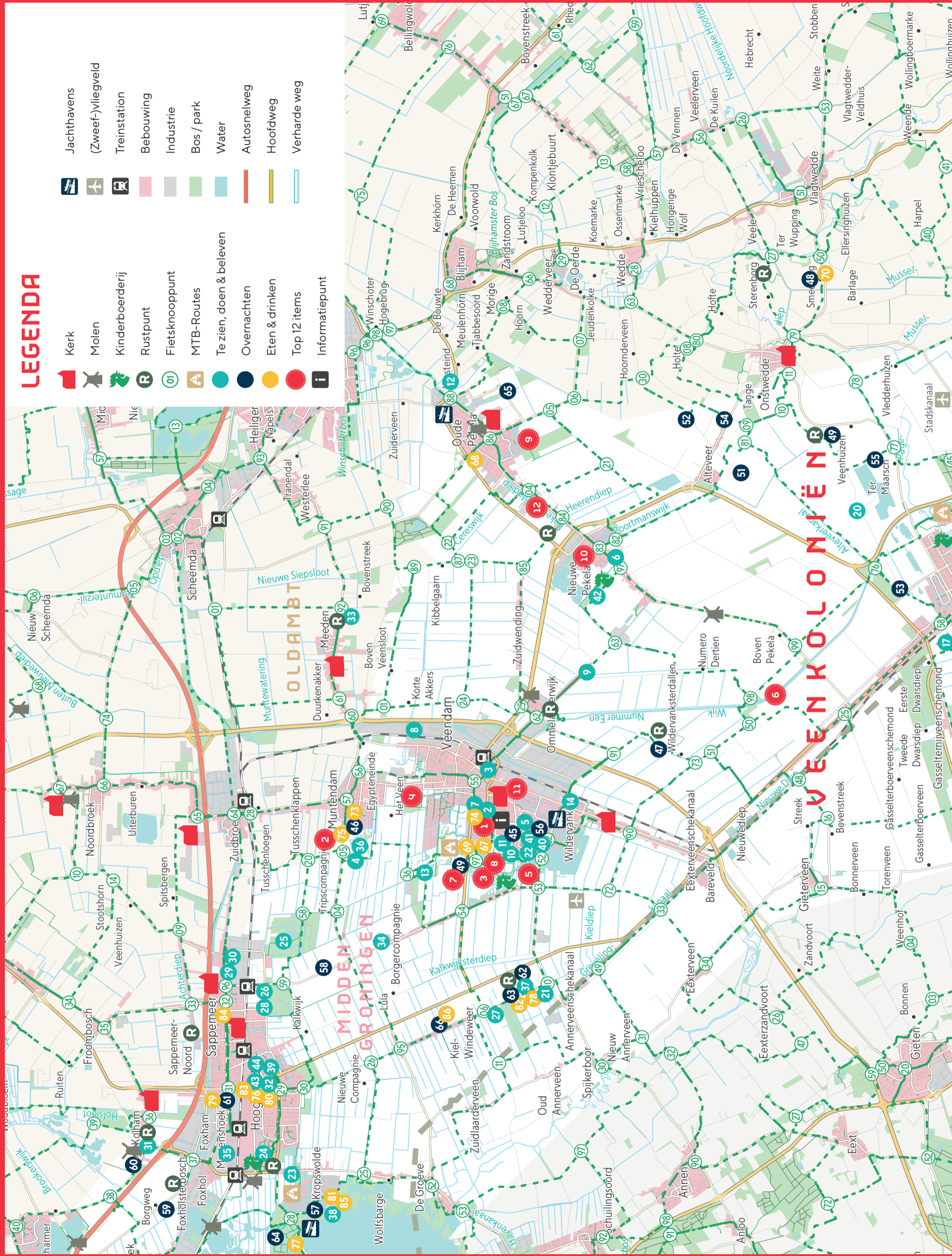


BEZOEK DE VEENKOLONIËN

VISITVEENKOLONIEN.NL

MIDDEN-GRONINGEN

VISITGRONINGEN.NL/MIDDEN-GRONINGEN



## LEGENDA

- Kerk
- Molen
- Kinderboerderij
- Rustpunt
- Fietsknooppunt
- MTB-Routes
- Te zien, doen & beleven
- Overnachten
- Eten & drinken
- Top 12 items
- Informatiepunt
- Jachthavens (Zweefvliegveld)
- Treinstation
- Bebouwing
- Industrie
- Bos / park
- Water
- Autosnelweg
- Hoofdweg
- Verharde weg

### FIETSRUTES VEENKOLONIËN

Volg deze fietsknooppunten en beleef de Veenkoloniën aan de hand van de stille getuigen in het landschap!

#### DE OUDE VEENKOLONIËN 51,7KM

De startlocatie van deze route is **Kerkstraat 92 in Zuidbroek**.

- 69-64-28-57-56-55-97-52-49-72-33-49-10-53
- 5-56-56-05-04-58-20-28-64-65

#### DE GRONINGER VEENKOLONIËN 58KM

De startlocatie van deze route is **Hoofdsraat 4 in Hoogezand**.

- 31-32-16-59-58-20-05-57-55-60-01-24-25-62
- 63-98-99-76-58-25-48-33-49-10-09-95-26
- 30-27-31

#### STADSKANAAL - NIEUWE PEKELA 33KM

De startlocatie van deze route is **Museumspoorlijn STAR, Stationsstraat 3 in Stadskanaal**.

- 58-76-81-82-83-97-99-98-50-51-48-25-58

#### LANGS KIEDLIEP EN DE HUNZE 26KM

De startlocatie is **Peddel en zo, Pieter Venemakade 213 in Kiel-Windeweer**.

- 10-06-12-95-26-25-52-53-49-30-31-49-10

Meer leuke routes voor fietsen, wandelen en varen vind je op [routesingroningen.nl](http://routesingroningen.nl).

### MOUNTAINBIKE STARTPLAATSEN

- MTB 1. BORGERSWOLD 24,5KM**  
Startplaats: Parkeertrein The Ranch
- MTB 2. KROPSWOLDE - MEERWIJCK 10,6KM**  
Startplaats: Beachclub Vifero
- MTB 3. STADSKANAAL PAGEDAL - VLEDERSBOS 12KM**  
Startplaats: Pagedal

### TE ZIEN,

### DOEN &

### BELEVEN

- 1 Centrum Winkeliers Stadskanaal | centrumstadskanaal.nl
- 2 Veenkoloniaal Museum Veendam | veenkoloniaalmuseum.nl
- 3 Museumspoorlijn STAR Veendam | stadskanaal.nl
- 4 Mammoetpad De Heemtuin Muntendam | heemtuinmuntendam.nl
- 5 Subtropisch Zwembad Tropica | tropica.nl
- 6 Museum Kapiteinshuis Pekela | kapiteinshuis.nl
- 7 Theater van Beresteyn | vanberesteyn.nl
- 8 Wike Distillers | wikedistillers.nl
- 9 Party & Recreatiecentrum Borgerswoldhoeve | borgerswoldhoeve.nl
- 10 Lipiza Manage Veendam | managerveendam.nl
- 11 StepCo | stepco.nl
- 12 Golfclub Landgoed De Compagnie | golfclubveendam.nl
- 13 Draaiorgel Zwarte Dorus | zwartedorus.nl
- 14 Parkeet Outdoor & Vrije Tijd | facebook.com/ParkeetOutdoorVrijeTijd
- 15 Rofes Sports Cycling | Lifestyle | rofessports.com
- 16 Museumspoorlijn STAR Stadskanaal | stadskanaal.nl
- 17 Sreeks Historisch Centrum Stadskanaal | sreekshistorischcentrum.nl
- 18 Stichting Jatte en Snikvaart | jatte.nl
- 19 Zilverboerderij Bij de Boern | facebook.com/ZilverboerderijBijdeBoern
- 20 De Scharenderij | descharenderij.nl
- 21 Spierrijl Borgerswold | borgerswoldhoeve.nl
- 22 MTB-route Kropswolde - Meerwijk | mtbroutes.nl/groeninge/kropswolde
- 23 Natuur- en Milieu Educatie Kinderboerderij | nme-hs.nl
- 24 Adriaan Tripbos | ondemiddegroningen.nl/adriaan-tripbos
- 25 Brandweer museum | bhvhs.nl/brandweermuseum
- 26 De Pompoenschuur | facebook.com/De-pompoenschuur

- 25 Camper Camping Borgerswold | borgerswoldhoeve.nl
- 26 Allround Watersport Meerwijk | allroundwatersport.nl
- 27 B&B / Museum Lammert Boerma | museumboerma.com/boerma-bnakaast.html
- 28 Camping De Veening | campingveening.nl
- 29 Camping Hof van Kolham (Ecomotion) | hofvankolham.nl
- 30 Hotel Restaurant Faber | hotelfaber.nl
- 31 Peddel en zo | peddelenz.nl
- 32 Roma's Home | roma.nl
- 33 Sibiu Camping Meerwijk | sibiu.nl/camping/mederland/groeninge/meerwijk
- 34 Allround Watersport | allroundwatersport.nl
- 35 Camping ZomersBuiten | campingzomersbuiten.nl
- 36 De Amshoff | de-amshoff.nl

### ETEN &

### DRINKEN

- 37 Party & Recreatiecentrum Borgerswoldhoeve | borgerswoldhoeve.nl
- 38 Bosserie restaurant Pokeslabof | pokeslabof.nl
- 39 The Ranch | ranchveendam.nl
- 40 Gasterij Natuurlijk Smeefing | gasterij-natuurlijksmeefing.nl
- 41 Lunchcafé Mokke's | mokkes.nl
- 42 Bowling De Rode Loper | bowlingstadskanaal.nl
- 43 Brownhotel Parkzicht - Grand Café - Restaurant | parkzicht.com
- 44 Grand Café van Beresteyn | vanberesteyn.nl
- 45 Paviljoen Heemtuin Muntendam | heemtuinmuntendam.nl
- 46 Cocoon Coffee & More | cocoon-coffee.nl
- 47 Beachclub Vifero | beachclubvifero.nl
- 48 De Scharenderij | descharenderij.nl
- 49 Hotel Restaurant Faber | hotelfaber.nl
- 50 Kieftog Grand Café | kieftog.nl

### OVERNACHTEN

- 49 Brownhotel Parkzicht - Hotel | parkzicht.com
- 49 Camping Heemtuin | heemtuinmuntendam.nl
- 49 Tante Tilly | tanteilly.nl
- 49 B&B Boerderij De Klipros | boerderijdeklipros.nl
- 49 Doliershoeve | doliershoeve.nl
- 50 City Hotel Stadskanaal | hotel-stadskanaal.nl
- 50 De Perrepoel | perrepoel.nl
- 50 B&B Altevener Buiten | alteweener-buiten.nl
- 50 Camping de Kapuschin | campingdekapuschin.nl
- 50 B&B Poort van Westervelde | poortvanwestervelde.nl
- 50 Vakantiepark De Sikkensberg | sikkensberg.nl

- 51 Paviljoen De Leine | paviljoendeleine.nl
- 52 Roma's Home | roma.nl
- 53 Winkelcentrum De Hoop Meeren | dehoogemeeren.nl
- 54 Lak of Smak Conceptstore | facebook.com/lakofsmak
- 55 Mulder Pot - Kropswolde | mollemulderpot.com/beachclubvifero.nl
- 56 De Amshoff | de-amshoff.nl

### TOP 12 ITEMS

- 1 Veenkoloniaal Museum Veendam
- 2 Op zoek naar avontuur? Volg dan het Mammoetpad
- 3 Natuur van de Veenkoloniën
- 4 Geliefde plekjes in de natuur
- 5 Vaar door de Veenkoloniën
- 6 Bijzondere aanlegplaatsen
- 7 Veenjagerspad in Veendam
- 8 Avontuurlijk mountainbiken
- 9 Duizend jaar energieleverancier
- 10 Vrouwempower in de Veenkoloniën
- 11 Pelgrimeren in de Veenkoloniën
- 12 Sporen van een rijk verleden